

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ครั้งที่ 2

ดนตรีตะวันตก ยุคบาโรกและยุคคลาสสิก

ศศิ พงศ์สรายุทธ

ดนตรีตะวันตก

ชุดมาโรกาและชุดคลาสสิก

ดนตรีตะวันตก

ชุดมาโรกและชุดคลาสสิก

ศศิ พงศ์สรายุทธ

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2560

210.-

ศศิ พงศ์สรายุทธ

ดนตรีตะวันตก ยุคบาโรกและยุคคลาสสิก / ศศิ พงศ์สรายุทธ

1. ดนตรี – คริสต์ศตวรรษที่ 17.
2. ดนตรี – คริสต์ศตวรรษที่ 18.
3. ดนตรี – คริสต์ศตวรรษที่ 19.

781.68

ISBN 978-974-03-2723-3

สปจ. 1468/2

สรรคุณคำวิชาการ ผู้สังคม

www.ChulaPress.com

Knowledge to All

ลิขสิทธิ์ของสำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ครั้งที่ 1 จำนวน 2,000 เล่ม พ.ศ. 2553

พิมพ์ครั้งที่ 2 จำนวน 1,000 เล่ม พ.ศ. 2560

การผลิตและการลอกเลียนหนังสือเล่มนี้ไม่ว่ารูปแบบใดทั้งสิ้น

ต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากสำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้จัดทำนาย ศุภย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

สาขา ศาลาพระเกี้ยว โทร.0-2218-7000-3 โทรสาร0-2255-4441

สยามสแควร์ โทร.0-2218-9881-2 โทรสาร 0-2254-9495

ม.นเรศวร จ.พิษณุโลก โทร. 0-5526-0162-4 โทรสาร 0-5526-0165

ม.เทคโนโลยีสุรนารี จ.นครราชสีมา โทร. 0-4421-6131-4 โทรสาร 0-4421-6135

ม.บูรพา จ.ชลบุรี โทร. 0-3839-4855-9 โทรสาร 0-3839-3239

โรงเรียนนายร้อย จปร. จ.นครนายก โทร. 0-3739-3023 โทรสาร 0-3739-3023

ม.พะเยา จ.พะเยา โทร. 0-5446-6799-800 โทรสาร0-5446-6798

จัตุรัสจามจุรี (CHAMCHURI SQUARE) ชั้น 4 โทร0-2160-5301-2โทรสาร0-2160-5304

หัวหมาก โทร. 0-2374-1378 โทรสาร 0-2374-1377

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จ.นครราชสีมา โทร.0-4492-2662-3 โทรสาร 0-4492-2664

มือถือ 08-6392-7785

CallCenter(จัดส่งทั่วประเทศ)โทร. 0-2255-4433http://www.chulabook.com

และเครือข่าย ฯ

ร้านค้าติดต่อ แผนกขายส่ง สาขาหัวหมาก โทร. 0-2374-1374-5 โทรสาร 0-2374-1377

มีจำหน่ายที่ ร้านซีเอ็ดทุกสาขา ร้านนายอินทร์ทุกสาขา และร้านหนังสือชั้นนำทั่วประเทศ

กองบรรณาธิการ : ทิพวรรณโหละสุต

ออกแบบปก : ชวินทร์ นามมุงคุณ **ออกแบบรูปเล่ม :** ณัฐวัฒน์ เตชะเกษม

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย [6005-184] โทร. 0-2218-3548-50 โทรสาร 0-2218-3551

<http://www.cuprint.chula.ac.th>

คำนำ

หนังสือดนตรีตะวันตก : ยุคบาโรกและยุคคลาสสิกเล่มนี้มุ่งเขียนถึงประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตกเฉพาะในยุคสมัยทางดนตรีช่วงยุคบาโรกและยุคคลาสสิกเท่านั้น มิได้ครอบคลุมถึงประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตกในทุกยุค โดยผู้เขียนได้กล่าวถึงประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตกในทุกยุค โดยผู้เขียนได้กล่าวถึงประวัติศาสตร์โดยทั่วไปของแต่ละยุค รวมทั้งลักษณะเด่นและตัวอย่างรูปแบบบทประพันธ์ที่สำคัญที่เกิดขึ้นในดนตรียุคบาโรกและยุคคลาสสิก ผู้เขียนอาจนำเสนอโน้ตเพลงแค่บางบทเพลงที่หายากหรือไม่เป็นที่นิยมบรรเลงกันในปัจจุบันแล้ว เนื่องจากบทประพันธ์เพลงในยุคบาโรกและยุคคลาสสิกนั้นเป็นที่นิยมในการนำมาบรรเลงกันอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน ดังนั้น โน้ตเพลงต่าง ๆ จึงหาได้ง่าย ผู้เขียนจึงได้เขียนแนะนำบทประพันธ์เพลงที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์บางบทไว้โดยเฉพาะบทที่นิยมกันมากในปัจจุบัน ผู้เขียนมีความหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านคงจะได้มีโอกาสได้รับฟังบทประพันธ์เพลงที่แนะนำเพื่อประกอบความเข้าใจในดนตรียุคดังกล่าวได้อย่างถ่องแท้มากยิ่งขึ้น หนังสือเล่มนี้เหมาะสำหรับผู้อ่านที่มีความรู้พื้นฐานทางด้านดนตรีตะวันตกมาพอสมควร สำหรับผู้อ่านที่สนใจเนื้อหาที่มีรายละเอียดที่ลึกซึ้งไปกว่าที่ผู้เขียนได้นำเสนอในหนังสือเล่มนี้ สามารถค้นคว้าเพิ่มเติมได้ตามบรรณานุกรมท้ายเล่มทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศซึ่งจะเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น

กรกฎาคม 2553

หน้า

มกน

มกน		
มกน	ประวัติศาสตร์ดนตรีบาโรก	1
1.1	ความหมายและที่มาของดนตรีบาโรก	3
1.2	ภูมิหลังโดยทั่วไปของยุคบาโรก	6
1.3	สภาพสังคมโดยทั่วไปที่มีอิทธิพลต่อดนตรีในยุคบาโรก	10
1.4	แนวคิดและปรัชญาดนตรีที่สำคัญของยุคบาโรก	11
มกน	ดนตรีบาโรก	13
2.1	ลักษณะโดยทั่วไปของดนตรีในยุคบาโรก	14
2.2	ลักษณะเด่นของดนตรีในยุคบาโรก	16
มกน	ดนตรีบาโรกตอนต้น	23
3.1	ดนตรีบาโรกตอนต้นในอิตาลี	24
3.2	ดนตรีบาโรกตอนต้นในฝรั่งเศส	41
3.3	ดนตรีบาโรกตอนต้นในเยอรมนี	47
3.4	ดนตรีบาโรกตอนต้นในอังกฤษ	55
3.5	บทเพลงที่แนะนำให้ฟัง	61
มกน	ดนตรีบาโรกตอนกลาง	63
4.1	ดนตรีบาโรกตอนกลางในอิตาลี	64
4.2	ดนตรีบาโรกตอนกลางในฝรั่งเศส	72
4.3	ดนตรีบาโรกตอนกลางในเยอรมนี	71
4.4	ดนตรีบาโรกตอนกลางในอังกฤษ	81
มกน	ดนตรีบาโรกตอนปลาย	89
5.1	ดนตรีบาโรกตอนปลายในอิตาลี	90
5.2	ดนตรีบาโรกตอนปลายในเยอรมนี	95

	หน้า
บทที่ ๓ แบบแผนและสัจทัศน์ของบทเพลงยุคบาโรก	111
6.1 รูปแบบบทประพันธ์ที่สำคัญ	112
6.2 เครื่องดนตรียุคบาโรก	121
6.3 รูปแบบบทประพันธ์ดนตรีสำหรับการบรรเลง	123
6.4 บทเพลงที่แนะนำให้ฟัง	127
บทที่ ๔ ประวัติศาสตร์ดนตรีคลาสสิก	129
7.1 ความหมายและที่มาของดนตรีคลาสสิก	130
7.2 ภูมิหลังทางด้านประวัติศาสตร์	131
7.3 ดนตรีในยุคก่อนคลาสสิก	133
7.4 ลักษณะเด่นของดนตรียุคคลาสสิก	135
7.5 เทคนิคสำคัญที่นิยมใช้ในการประพันธ์เพลงยุคคลาสสิก	138
บทที่ ๕ บทประพันธ์สำหรับการบรรเลงด้วยเครื่องดนตรียุคคลาสสิก	139
8.1 โซนาตา	140
8.2 ซิมโฟนี	143
8.3 คอนแชร์โต	152
8.4 ดนตรีแชมเบอร์	156
8.5 บทเพลงที่แนะนำให้ฟัง	159
บทที่ ๖ บทประพันธ์สำหรับเพลงร้องยุคคลาสสิก	161
9.1 อوبرา	162
9.2 เพลงศาสนา	166
9.3 บทเพลงที่แนะนำให้ฟัง	170
บทที่ ๗ นักประพันธ์เพลงของยุคคลาสสิก	173
10.1 ฟรานซ์ โจเซฟ ไฮเดิน	174
10.2 ว็อล์ฟกัง อมาเดอุส โมซาร์ท	184
10.3 ลุดวิก ฟาน เบโทเฟน	204
ภาคผนวก	213
บรรณานุกรม	223
ดัชนี	227

บทนำ

การศึกษาประวัติศาสตร์ดนตรีนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความเข้าใจในแนวความคิดและการนำเสนอของดนตรีในเบื้องต้น ดนตรีนั้นก็ไม่แตกต่างจากศิลปะแขนงอื่นๆ คือ ไม่สามารถอยู่ได้ด้วยตัวเอง แต่จะเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมในชีวิตประจำวันของคนในสังคม และจะต้องมีความสัมพันธ์กันกับศิลปะหรือวัฒนธรรมอื่นในสังคมด้วยเช่นกัน ตัวอย่างเช่น ดนตรีมักจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับอย่างใกล้ชิดกับศิลปะด้านวรรณคดีอยู่เสมอ ในขณะเดียวกัน การศึกษาพัฒนาการของดนตรีนั้นควรจะต้องศึกษาถึงพัฒนาการในด้านอื่นๆ ด้วย ไม่ว่าจะเป็นสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และแนวความคิดทางด้านปรัชญา ซึ่งล้วนแล้วแต่ส่งผลต่อพัฒนาการของดนตรีทั้งสิ้น ในหนังสือเล่มนี้จึงต้องการนำเสนอแนวความคิดและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อดนตรีในยุคบาโรกและยุคคลาสสิกในแง่ต่างๆ เช่น วัฒนธรรมที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลาและเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นต่อพัฒนาการของดนตรีในช่วงนั้น

นอกจากจะต้องเข้าใจถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อดนตรีแล้ว การจะเข้าใจดนตรีในแต่ละยุคสมัยนั้น ผู้ที่ศึกษาดนตรียังจำเป็นจะต้องได้มีโอกาสฟังบทประพันธ์ต่างๆ ของคีตกวีที่เป็นตัวแทนของดนตรีในแต่ละยุคอีกด้วย เพื่อที่จะสามารถเข้าใจถึงพัฒนาการของดนตรีได้อย่างถ่องแท้ ซึ่งนักเรียนดนตรีหรือผู้สนใจที่จะศึกษาดนตรีในยุคปัจจุบันถือว่าได้เปรียบอยู่มาก เนื่องจากเทคโนโลยีสมัยปัจจุบันได้เอื้ออำนวยความสะดวกให้เราได้มีโอกาสศึกษาผลงานของคีตกวีผ่านสื่อทางด้านการบันทึกเสียงมากมาย นอกจากนี้ยังมีเอกสารจำพวกโน้ตเพลงที่ส่งเสริมต่อการศึกษาวรรณคดีดนตรีจำนวนมากอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้นฉบับโน้ตเพลงใหม่ ๆ ที่มีรายละเอียดบทเพลงที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อน เอกสารหลักฐานเหล่านี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการเข้าใจถึงบทประพันธ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการได้ฟังบทเพลงผ่านทางโสตประสาทพร้อมกับรับรู้ทางการอ่านโน้ตเพลงนั้นช่วยให้สามารถเข้าใจและสัมผัสบทเพลงได้ง่ายและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

การศึกษาและเข้าใจประวัติศาสตร์ดนตรีให้ดีขึ้น ผู้ศึกษาจำเป็นจะต้องมีความรู้พื้นฐานในหลายด้านดังนี้

1. โครงสร้างของบทเพลง (Forms) เช่น โครงสร้างแบบสองตอน (Binary form) โครงสร้างแบบสามตอน (Ternary form) หรือวาริเอชัน (Variations form) เป็นต้น
2. สไตล์ของบทเพลง ซึ่งเกี่ยวข้องกับแนวทำนอง จังหวะ เสียงประสาน รูปพรณ ความดัง-ค่อยของเสียง ฯลฯ องค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้เราสามารถแยกแยะลักษณะเฉพาะตัวของผู้ประพันธ์เพลงแต่ละคน ยุคแต่ละยุค หรือรูปแบบดนตรีแต่ละแบบได้อย่างชัดเจน

3. สื่อของดนตรีซึ่งจะหมายถึงตัวแทนในการสื่อความหมายของการแสดงดนตรี เช่น เสียงร้อง เสียงเครื่องดนตรี เป็นต้น

4. ประเภทของบทเพลง เช่น ดนตรีศาสนา ดนตรีชาวบ้าน ดนตรีสำหรับวงออร์เคสตรา ฯลฯ

5. ภูมิประเทศของดินแดนต่าง ๆ โดยปกติแล้วพัฒนาการของดนตรีนั้นจะแตกต่างกันไปตามภูมิประเทศ จนบางครั้งเกิดเป็นสำนักดนตรีของแต่ละเมืองที่มีสไตล์ดนตรีที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน เช่น สำนักดนตรีอิตาลีหรือสำนักดนตรีแห่งเมืองเวนิส เป็นต้น

6. ผู้ประพันธ์เพลงถือได้ว่าเป็นตัวแทนที่สำคัญของดนตรีในแต่ละยุคได้ดีที่สุดอย่างหนึ่ง บางครั้งผู้ประพันธ์เพลงบางคนถือเป็นตัวแทนของจุดสูงสุดของยุค เช่น โยฮันน์ เซบาสเตียน บาค (Johann Sebastian Bach) หรือผู้ประพันธ์เพลงบางคนเป็นตัวแทนของดนตรีในช่วงแห่งการเปลี่ยนแปลงของยุค เช่น อิกอร์ สตราวินสกี (Igor Stravinsky) เป็นต้น

7. เอกสารและต้นฉบับบทเพลงนับเป็นหลักฐานสำคัญอีกอย่างหนึ่งในการศึกษาบทเพลงหรือสไตล์ดนตรีในแต่ละยุคได้เป็นอย่างดี โดยที่เอกสารหรือโน้ตเพลงต่าง ๆ เหล่านี้รวบรวมโดยนักดนตรีวิทยา นักทฤษฎีดนตรี และนักประวัติศาสตร์ ซึ่งได้ทำการรวบรวม จัดหมวดหมู่ รวมถึงการแปลภาษาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ศึกษาเข้าใจได้ง่ายและลึกซึ้งขึ้นอีกด้วย

8. การบันทึกโน้ต ในแต่ละยุคมีวิธีการบันทึกโน้ตที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในยุคโบราณที่มีการบันทึกโน้ตกันในหลายระบบ ทำให้เราสามารถเข้าใจถึงวิถีทางการดำเนินชีวิตและบทบาทของดนตรีได้ดียิ่งขึ้น

9. วิวัฒนาการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ตามลำดับก่อนหลังสะท้อนให้เห็นถึงแนวความคิด ปรัชญา สังคม การเมือง วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การศึกษาที่มีผลต่อดนตรีในแต่ละยุคและทำให้มีการกำหนดชื่อยุคสมัยเกิดขึ้น เช่น ยุคกลาง ยุคเรอเนสซองส์ ยุคบาโรก ยุคคลาสสิก ยุคโรแมนติก หรือยุคศตวรรษที่ 20 เป็นต้น

แม้ว่าการแบ่งยุคสมัยของนักประวัติศาสตร์จะช่วยให้ผู้ที่ศึกษาดนตรีตะวันตกได้เข้าใจถึงวิวัฒนาการต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น แต่ต้องไม่ลืมว่าการเปลี่ยนแปลงจากยุคหนึ่งไปสู่อีกยุคหนึ่งได้นั้นมิได้เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด กล่าวคืออาจจะเกิดขึ้นก่อนปีที่ได้กำหนดว่าเป็นการกำเนิดของยุคใหม่ หากแต่เริ่มเป็นที่นิยมน้อยลงเมื่อเข้าสู่ยุคใหม่จนกระทั่งเสื่อมความนิยมลงไปที่สุดเมื่อดนตรีรูปแบบใหม่ได้เข้ามามีบทบาทแทนที่อย่างเด่นชัด ตัวอย่างเช่น ลักษณะดนตรีแบบบาโรกนั้นได้เริ่มเกิดขึ้นประมาณ 20 ปีก่อนปี ค.ศ. 1600 ซึ่งเป็นปีที่นักดนตรีวิทยาได้กำหนดให้เป็นจุดเริ่มต้นของดนตรีบาโรก เนื่องจากปี ค.ศ. 1600 นั้นเป็นปีที่ลักษณะดนตรีแบบบาโรกมีความชัดเจนและโดดเด่นที่แตกต่างจากดนตรีในยุคเรอ-

เนสซองส์ที่เป็นยุคก่อนหน้านั้นอย่างเห็นได้ชัด ในขณะที่ดนตรีแบบเรอเนสซองส์ก็ยังคงดำเนินต่อไปแม้ว่าจะล่วงเข้าสู่ปี ค.ศ. 1600 แล้วก็ตาม หากแต่เริ่มเสื่อมความนิยมลงอย่างมากจนกระทั่งหายไปในที่สุด

สำหรับประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตกนั้นนักดนตรีวิทยาได้แบ่งยุคของดนตรีออกเป็น 6 ยุคใหญ่ ๆ คือ

- ยุคกลาง (Middle Ages ค.ศ. 500 - 1400)
- ยุคเรอเนสซองส์ (Renaissance ค.ศ. 1400 - 1600)
- ยุคบาโรก (Baroque ค.ศ. 1600 - 1750)
- ยุคคลาสสิก (Classic ค.ศ. 1750 - 1820)
- ยุคโรแมนติก (Romantic ค.ศ. 1820 - 1900)
- ยุคศตวรรษที่ 20 (Twentieth Century ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1900 เป็นต้นมา)

ผู้ศึกษาต้องเข้าใจอีกประการหนึ่งว่า การกำหนดปีเริ่มต้นและปีสิ้นสุดของแต่ละยุคนั้นอาจมีความหลากหลายและแตกต่างกันในตำราแต่ละเล่ม ขึ้นอยู่กับเอกสารอ้างอิงและเหตุผลที่ใช้สนับสนุนในการอ้างอิงของผู้เขียนตำราแต่ละเล่ม แต่โดยปกติแล้วจะมีความแตกต่างกันไม่มากนัก

หนังสือเล่มนี้ได้กล่าวถึงประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตกเพียง 2 ยุค คือ ประวัติศาสตร์ดนตรียุคบาโรกและประวัติศาสตร์ดนตรียุคคลาสสิกเท่านั้น โดยในแต่ละยุคก็ยังสามารถแบ่งเป็นช่วงย่อย ๆ ได้อีก เช่น บาโรกตอนต้น บาโรกตอนกลาง และบาโรกตอนปลาย เนื่องจากดนตรีในแต่ละช่วงนั้นมีลักษณะเด่นเฉพาะตัว ในขณะที่เดียวกันก็มีความแตกต่างจากช่วงอื่น ๆ ที่ชัดเจนด้วยเช่นกัน การศึกษารายละเอียดของแต่ละยุคช่วยให้ผู้ศึกษาเข้าใจถึงดนตรีหรือบทเพลงที่ได้ฟังมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้แล้ว การจะเข้าใจถึงดนตรีแต่ละยุคให้ลึกซึ้งยังจะต้องเข้าใจถึงองค์ประกอบหรือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อดนตรีในยุคนั้น ๆ การที่จะทำความเข้าใจหนังสือเล่มนี้ให้ดียิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจำเป็นต้องได้ฟังบทเพลงของผู้ประพันธ์เพลงแต่ละคนที่ได้กล่าวถึงในเล่ม โดยผู้เขียนได้แนะนำบทเพลงและแผ่นซีดีเพลงที่สำคัญที่จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจดนตรีในแต่ละยุคได้ดียิ่งขึ้นด้วย

อย่างไรก็ดี หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่เหมาะสมสำหรับนักเรียน นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจดนตรีที่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีดนตรีตะวันตกมาพอสมควร เนื่องจากมีศัพท์เฉพาะทางด้านดนตรีที่ผู้อ่านจำเป็นต้องมีความรู้ดังกล่าวเป็นฐานอยู่บ้างจึงจะสามารถทำความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น

มากทันนี้

ประวัติศาสตร์ดนตรีนาโรก

(ค.ศ. 1600-1750)

นับได้ว่าช่วงเวลาระหว่างปี ค.ศ.1600 - 1750 ของยุครบารอกนั้นเป็นช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง ชนชั้นกลางได้เข้ามามีบทบาทในสังคมอย่างมากมาย เนื่องจากชนกลุ่มนี้เริ่มมีความมั่งคั่งทางด้านฐานะและอำนาจเพื่อต่อต้านชนชั้นสูงในสมัยนั้น แม้ว่ายุครบารอกนั้นยังถือได้ว่าเป็นยุคสมัยของระบบราชาธิปไตยที่กษัตริย์มีอำนาจเหนือกฎหมายอยู่ หากแต่ชนชั้นกลางได้พยายามสร้างสรรค์วัฒนธรรมที่เป็นของตนเอง โดยในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 16 นั้น ทศนคติของชาวยุโรปที่มีต่อศิลปะและดนตรีได้เปลี่ยนไป อันมีผลสืบเนื่องมาจากภาวะทางด้านสังคม ศาสนา และการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปในช่วงนั้น จุดกำเนิดของทิศทางใหม่ที่เกิดขึ้นแทนที่วัฒนธรรมยุโรปมีรากฐานมาจากกลียุคทางสังคมและการเมืองซึ่งได้สั่นคลอนความมั่นคงของอารยธรรมยุโรปในช่วงปลายยุคเรอเนซองส์ต่อเนื่องมาจนถึงต้นศตวรรษที่ 17 ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของยุครบารอกในเวลาต่อมา การปฏิรูปศาสนาคริสต์ของมาร์ติน ลูเธอร์ ในศตวรรษที่ 16 นั้นส่งผลกระทบอย่างใหญ่หลวงต่อศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกและชาวยุโรป หลังจากที่เกิดสงครามขึ้นหลายครั้งตั้งแต่ช่วงปลายศตวรรษที่ 16 ระหว่างสเปนและเนเธอร์แลนด์และได้แพร่กระจายไปเกือบทั่วยุโรป โดยเฉพาะอย่างยิ่งสงคราม 30 ปี (Thirty Years' War, ค.ศ.1618-1648) ซึ่งสเปนที่ดูเหมือนจะเป็นประเทศมหาอำนาจในช่วงนั้นก็ถูกลดบทบาทลงไป ในขณะที่ฝรั่งเศสที่เคยเต็มไปด้วยความแตกร้างทางศาสนาและการเมืองที่อ่อนแอก็ได้กลับมาเฟื่องฟูอีกครั้งหนึ่งในสมัยของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 สำหรับอิตาลีนั้นแม้จะถูกแบ่งเป็นรัฐย่อย ๆ ทั้งที่เป็นรัฐอิสระและกึ่งอิสระ แต่ก็ยังคงมีศูนย์กลางอยู่ที่กรุงโรมและยังคงมีพระสันตะปาปาเป็นผู้นำทางด้านศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกอยู่ แต่ก็ต้องถือได้ว่าสถานการณ์จากการปฏิรูปศาสนาคริสต์นั้นเป็นชัยชนะของการเรียกขวัญและกำลังใจของชาวยุโรปกลับคืนมาอีกครั้งหนึ่งที่เรียกว่าได้

ในครั้งแรกของศตวรรษที่ 17 แม้ว่าจะมีความไม่มั่นคงทางด้านการเมืองและศาสนาเกิดขึ้น หากแต่ทางด้านศิลปะแล้วนับได้ว่าเป็นช่วงเวลาแห่งความสำเร็จเลยทีเดียว มรดกทางศิลปะที่ได้รับมาจากศิลปินในยุคเรอเนซองส์นั้นเป็นเครื่องช่วยและตัวแปรแห่งความสำเร็จในช่วงต้นของศตวรรษนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถาปัตยกรรมในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 16 นั้นได้เริ่มถูกแทนที่ด้วยวิวัฒนาการของสถาปัตยกรรมสไตล์บารอก ไม่ว่าจะเป็นโบสถ์ พระราชวัง รวมถึงสถานที่สำคัญต่าง ๆ ประกอบกับความสมดุล สง่างามที่เป็นคุณลักษณะเด่นของศิลปะแบบเรอเนซองส์นั้นได้ถูกดัดแปลงใหม่ให้มีลักษณะซึ่งเน้นการแสดงออกอย่างชัดเจนในแง่ของสีสันท่วงท่าและลีลาที่อ่อนช้อยวิจิตรพิสดาร ดังจะเห็นได้ในผลงานของศิลปินที่มีชื่อเสียง เช่น ทิตีอัน (Titian) คอเรจจิโอ (Correggio) ไมเคิลแองเจโล (Michelangelo) เป็นต้น

แม้จะต้องเผชิญกับวิกฤติที่ยิ่งใหญ่ของการปฏิรูปศาสนา แต่พระสันตะปาปาแห่งนิกายโรมันคาทอลิกก็ได้พยายามสร้างความเชื่อของศาสนาให้กลับมามีความมั่นคงอีกครั้งหนึ่ง โดยการสร้างศาสนสถานใหม่ ๆ ให้เหมาะที่จะเป็นสถานที่สักการะที่น่าเชื่อถือของคริสต์ศาสนิกชน ดังจะเห็นได้จากสถาปนิกชาวโรมันชื่อดัง เช่น แบร์นินี (Gianlorenzo Bernini, 1598-1680) และบอโรมินี (Francesco Borromini, 1599-1667) ที่ได้สร้างสรรค์โรงมหรสพและโบสถ์ที่มีรูปทรงสวยงาม โดย

ได้พยายามละทิ้งรูปแบบเดิม ๆ ที่มีรูปทรงตรง เรียบง่าย และมีความสมดุลแบบเรอเนสซองส์ แต่หันมาสนใจกับรูปทรงแบบใหม่ที่มีรูปร่างอ่อนช้อยและโค้งมนเป็นลูกคลื่นแทน ซึ่งเป็นรูปแบบที่กำลังเป็นที่นิยมในช่วงต้นของยุคบาโรกด้วยเช่นกัน โลกแห่งการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ในศตวรรษที่ 17 ที่ซึ่งดนตรีแบบใหม่ได้รับการพัฒนานั้นถือว่าเป็นยุคแห่งการทำลายกับแนวความคิดใหม่ ไม่ว่าจะเป็นในด้านวิทยาศาสตร์และปรัชญาที่ได้มีการค้นพบและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว บางครั้งการค้นพบทางวิทยาศาสตร์ส่งผลที่ขัดแย้งต่อความเชื่อทางศาสนาแบบที่เคยมีมา ในทางปรัชญาก็มหันมาให้ความสำคัญและยกย่องผลงานที่เกิดจากสติปัญญาของมนุษย์ ดังจะเห็นได้จากงานเขียนของนักเขียนในศตวรรษที่ 17 นอกจากนี้ยังได้มีปรัชญาใหม่ ๆ เกิดขึ้น เช่น ผลงานของนักเขียนชาวฝรั่งเศส เรอเน เดส์คาร์ต (Rene Descartes) ที่มีอิทธิพลต่อนักเขียนในรุ่นต่อมา ผลงานของเขาเป็นไปเพื่อสนับสนุนการค้นพบทางด้านวิทยาศาสตร์อย่างมีเหตุผล ในขณะที่เดียวกันก็สามารถส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจและการถ่ายทอดความรู้สึกทางศิลปะอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีนักปรัชญาที่ยิ่งใหญ่แห่งยุคอีกคนหนึ่งคือ จอห์น ลอค (John Locke) ซึ่งผลงานของเขาได้รับการยกย่องว่าเป็นตำราที่นำไปสู่ทฤษฎีจิตวิทยาแผนใหม่ที่สำคัญอย่างยิ่ง อาจกล่าวได้ว่าลัทธิมนุษยนิยมได้เข้ามามีบทบาทในทุกแขนงสาขา ตั้งแต่ช่วงศตวรรษที่ 17 เป็นต้นมา โดยนำเสนอออกมาในรูปแบบของการที่มนุษย์พยายามแสวงหาสิ่งใหม่

1.1 ความหมายและที่มาของดนตรีบาโรก

คำว่า “บาโรก” (Baroque) เป็นภาษาฝรั่งเศสตรงกับภาษาอิตาลีว่า “บารอกโค” (Barocco) และภาษาเยอรมันว่า “บารอก” (Barock) หมายถึง ไข่มุกที่มีรูปร่างประหลาด หรืออาจหมายรวมถึงสิ่งที่มีรูปร่างแปลกประหลาด ผิดส่วน เกินความพอดีหรือการประดับตกแต่งอย่างวิจิตรพิสดาร โดยส่วนใหญ่แล้วเป็นความหมายที่เกี่ยวข้องกับงานสถาปัตยกรรม เนื่องมาจากงานสถาปัตยกรรมในยุคบาโรกส่วนมากจะนิยมผลงานที่มีรูปทรงและโครงสร้างที่ประหลาดมหัศจรรย์สำหรับคนในยุคนั้น สถาปัตยกรรมบาโรกโดยปกตินิยมประดับประดาอย่างวิจิตรพิสดาร ซึ่งประดับด้วยทองและมีขนาดใหญ่โตมโหฬาร ตัวอย่างเช่น ในสถาปัตยกรรมของรูเบน (Rubens) และเรมбранด์ (Rembrandt) เป็นต้น โดยเฉพาะในระดับราชสำนักจะเห็นได้จากสถาปัตยกรรมในประเทศฝรั่งเศส ได้แก่ พระราชวังแวร์ซายที่ประดับประดาไปด้วยภาพวาด ประติมากรรม และสถาปัตยกรรมแบบบาโรกที่วิจิตรตระการตาเพื่อแสดงความความมั่งคั่งของราชวงศ์ในสมัยนั้น

นอกจากนี้ สไตส์บาโรกยังครอบคลุมไปถึงศาสนาหรือโบสถ์ต่าง ๆ อีกด้วย โดยต้องการให้ศิลปะเป็นส่วนทำให้การสักการะมีความน่าสนใจและดึงดูดผู้คนมากขึ้น รวมทั้งกลุ่มชนชั้นกลางก็เช่นกัน ศิลปะแบบบาโรกมีอิทธิพลต่อบรรดาพ่อค้าวาณิชที่ได้ว่าจ้างให้ศิลปินผลิตผลงานเกี่ยวกับธรรมชาติเพื่อความบันเทิงใจของตนเองด้วย ในระหว่างช่วงเวลา 150 ปีของยุคบาโรกนั้นเป็นช่วงที่ชาวยุโรปเพิ่งเริ่มฟื้นฟูจากความหายนะของโรคระบาดซึ่งได้คร่าชีวิตผู้คนไปมากมายในช่วงก่อนหน้านี้ ผู้คนในยุคบาโรกมีทัศนคติในการมองโลกที่เปิดกว้างขึ้นและพร้อมที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น อีกทั้งยังแวดล้อมไปด้วยบุคคลที่มีอัจฉริยภาพในการสร้างสรรค์ผลงานด้านต่าง ๆ ซึ่งได้รับอิทธิพลแนวคิด

ใหม่ ๆ มาจากยุคเรเนสซองส์ เมื่อก้าวเข้าสู่ยุคบาโรกจึงกลายเป็นยุคแห่งโลกใหม่ที่ได้สานต่อแนวคิดที่มีพื้นฐานมาจากเหตุและผลที่ผู้คนในยุคเรเนสซองส์ได้ริเริ่มไว้ให้เป็นรูปร่างชัดเจนขึ้น

แนวคิดดังกล่าวยังส่งผลถึงผลผลิตในงานดนตรีของยุคบาโรกอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้อุปถัมภ์นักดนตรีในราชสำนักต่าง ๆ ดนตรีสำหรับการบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีเป็นทีเฟื่องฟูมากขึ้น อันเป็นผลมาจากการประดิษฐ์เครื่องดนตรีแบบใหม่และเครื่องดนตรีเก่าหลายชนิดก็ได้รับการพัฒนาไกลไกลมาจนสมบูรณ์แบบ กอปรกับโครงสร้างของบทเพลงในยุคนี้ก็ได้รับการพัฒนาให้มีโครงสร้างที่เป็นมาตรฐานที่ชัดเจนขึ้น ในส่วนของเพลงร้องนั้นก็ได้มีการพัฒนาเพลงร้องแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอุปรากรหรือโอราตอรีโอให้มีรูปแบบที่เป็นแบบแผนด้วยเช่นกัน ดนตรีเชมเบอร์และวงออร์เคสตราวงเล็ก ๆ ก็กลายมาเป็นที่นิยมในยุคนี้เนื่องจากนิยมใช้บรรเลงประกอบบทเพลงประเภทคอนแชร์โตกรอสโซ (Concerto Grosso) และบทเพลงแบบเพลงเต้นรำชุดหรือสวีท (Suite) ที่ประกอบด้วยเพลงเต้นรำในรูปแบบต่าง ๆ เทคนิคการบรรเลงไวโอลินและออร์แกนก็ได้รับการปรับปรุงให้ล้ำหน้าไปกว่าเดิม รวมถึงเครื่องดนตรีคีย์บอร์ดที่เรียกว่า ฮาร์พซิคอร์ด (Harpsichord) ที่เป็นที่นิยมบรรเลงและสร้างสรรค์ผลงานเพลงโดยผู้ประพันธ์เพลงที่มีชื่อเสียงมากมายในยุคนี้ได้แก่ เจ.เอส.บาค และคูเปอแรง เป็นต้น โดย เจ.เอส.บาค กล้าที่จะเขียนเพลงแบบฟิวจ์ (Fugue) ที่เป็นการพัฒนารูปแบบเพลงแบบโพลีโฟนีเข้มข้นไปจนถึงจุดสูงสุด การปฏิรูปการใช้เสียงประสานแบบใหม่ เช่น การเปลี่ยนบันไดเสียง (Modulation) และการใช้บันไดเสียงเมเจอร์และไมเนอร์ทั้ง 24 แบบ สำเนียงดนตรีที่เราคุ้นเคยกันในปัจจุบันนั้นก็ได้รับการวางรากฐานมาจากดนตรีในยุคนี้เอง ฉะนั้นจึงถือได้ว่า ดนตรีบาโรกเป็นการดำเนินมาถึงของความสำเร็จของอารยธรรมดนตรีแห่งโลกตะวันตกอย่างแท้จริง

โลกของศิลปะสไตล์บาโรกนั้นได้เจริญเฟื่องฟูในฝรั่งเศสและส่งผลไปยังดินแดนต่าง ๆ ทั่วทั้งยุโรป เห็นได้จากพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ที่มีพระชนม์ชีพอยู่ระหว่าง ค.ศ. 1638 - 1715 และครองราชย์เป็นเวลานานถึง 72 ปีซึ่งถือได้ว่ายาวนานที่สุดในประวัติศาสตร์ พระองค์นับว่าเป็นกษัตริย์ผู้อุปถัมภ์ศิลปะที่ยิ่งใหญ่พระองค์หนึ่งในประวัติศาสตร์ ในยุคนั้นประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศที่มีประชากรหนาแน่นที่สุดในยุโรป ประชากรกว่า 20 ล้านคนเต็มไปด้วยการไฝหาความสุขสนุกสนานให้กับชีวิต โดยกรุงปารีสกลายมาเป็นศูนย์กลางของโลกตะวันตก พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ทรงโปรดปรานการเต้นรำมากและได้ทำให้การแสดงบัลเลต์กลายมาเป็นที่นิยมในสมัยนั้น เนื่องจากทรงเชื่อว่าบัลเลต์เป็นการฝึกการจัดระเบียบร่างกายที่ยอดเยี่ยมที่สุด และยังทรงเห็นคุณค่าของโรงละครในฐานะที่เป็นตัวแทนของการสื่อสารของความคิดและภาษาที่สมบูรณ์ที่สุด จากการที่เป็นพระผู้ทรงอุปถัมภ์ศิลปะแขนงต่าง ๆ เหล่านี้ยังส่งผลไปถึงวงการวรรณคดีและวรรณกรรมอีกด้วย ดนตรีก็เป็นศิลปะอีกแขนงหนึ่งที่ได้รับการต้อนรับจากทุกหนทุกแห่ง ไม่ว่าจะเป็นราชสำนักหรือสถานที่แสดงกลางแจ้ง การแสดงบัลเลต์และอุปรากรได้ถูกรังสรรค์ขึ้นจากในพระราชวังแวร์ซายและกรุงปารีสแล้วแพร่ขยายออกไปสู่สาธารณชนทั่วไป

ทางฝั่งเกาะอังกฤษนั้น พระเจ้าชาร์ลส์ที่ 2 ได้ทรงรับอิทธิพลมาจากพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 อย่างเต็มที่ พระองค์ทรงให้การสนับสนุนศิลปะทุกด้านในอังกฤษ ไม่ว่าจะเป็นสถาปัตยกรรม จิตรกรรม โดย

เฉพาะอย่างยิ่ง ทางด้านดนตรีทรงสนับสนุนให้มีการแสดงดนตรีประกอบกิจกรรมสำคัญทั้งเป็นการส่วนพระองค์และในที่สาธารณะอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน ในช่วงนี้มีนักประพันธ์เพลงที่สำคัญชาวอังกฤษเกิดขึ้นมากมาย อาทิ เฮนรี เพอร์เซล (Henry Purcell) ที่ได้ผลิตผลงานทั้งเพลงร้องและเพลงบรรเลงในสไตล์บาโรกอย่างแท้จริง ผลงานที่สำคัญได้แก่อุปรากรเรื่อง Dido and Aeneas เป็นต้น

ในอิตาลีนั้น ดนตรีเป็นศิลปะที่เฟื่องฟูอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการสร้างโรงอุปรากร (Opera House) ถึง 16 โรงในเมืองเวนิส เครื่องดนตรีต่าง ๆ ก็ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะไวโอลินได้เข้ามาแทนที่เครื่องสายชนิดอื่น ๆ ที่เคยนิยมมาก่อนหน้านี้ ในเมืองครีโมนาได้เกิด 3 ตระกูลที่มีชื่อเสียงในการผลิตไวโอลินที่ดีที่สุด ได้แก่ ตระกูลอมาตี (Amati) ตระกูลกัวเนรี (Guarneri) และตระกูลสตราดีวาริ (Stradivari) และยังเป็นแรงบันดาลใจให้กับผู้ประพันธ์เพลงของยุคนี้ คือ วิวัลดี (Vivaldi) คอเรลลี (Corelli) ตาร์ตินี (Tartini) เจมินิยานิ (Geminiani) ฯลฯ อีกด้วย จากพัฒนาการของเครื่องดนตรีในอิตาลีนี้ก่อให้เกิดความสนใจในการประพันธ์เพลงสำหรับวงออร์เคสตรามากขึ้น ส่งผลให้เกิดบทเพลงที่สำคัญต่อดนตรีตะวันตกอีกมากมาย เช่น ผลงานเพลงประเภทคอนแชร์โตกรอสโซของแฮนเดล (Handel) และ เจ.เอส.บาค (J.S.Bach) หรือคอนแชร์โตสำหรับเครื่องดนตรีเดี่ยว (Solo Concerto) ของวิวัลดี

ในเยอรมนีช่วงแรกนั้นดนตรีส่วนใหญ่ยังคงได้รับอิทธิพลจากการปฏิรูปศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกมาสู่ศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ ผู้ประพันธ์เพลงชาวเยอรมันที่มีบทบาทเด่นที่สุดในช่วงแรกคือ ไฮน์ริค ชุตส์ (Heinrich Schutz) ซึ่งได้รับการศึกษามาจากเมืองเวนิส โดยได้เรียนดนตรีกับ โจวันนี กาเบรียลลี (Giovanni Gabrieli) นักประพันธ์เพลงที่มีชื่อเสียงของอิตาลี และต่อมาชุตส์ได้มีโอกาสรู้จักและแลกเปลี่ยนความรู้ทางดนตรีกับ จิโรลาโม เฟรสโกบาลดี (Girolamo Frescobaldi) นักคีย์บอร์ดและนักประพันธ์เพลงที่สำคัญอีกคนของอิตาลี ชุตส์ได้นำเอาสไตล์ดนตรีแบบอิตาลีเข้ามาในเยอรมนีและได้สร้างสรรค์ผลงานประเภทโอราโตริโอที่เกี่ยวข้องกับศาสนา อีกทั้งยังเป็นแรงบันดาลใจให้กับผู้ประพันธ์เพลงรุ่นต่อมา คือ จอร์จ ฟรีเดอริก แฮนเดล (George Frideric Handel) ซึ่งได้สร้างสรรค์เพลงศาสนาอื่น ๆ อีก เช่น แพชัน (Passion) และคันตาตา (Cantata) นอกจากนี้ผู้ประพันธ์เพลงชาวเยอรมันยังได้รับอิทธิพลการประพันธ์เพลงสำหรับเครื่องดนตรีจากพวกอิตาลีอีกด้วย ตัวอย่างเช่น โยฮันน์ ยาโคบ ฟร็อบเบอร์เกอร์ (Johann Jakob Froberger) ได้พัฒนาบทเพลงสำหรับคีย์บอร์ดที่ได้รับอิทธิพลมาจากเพลงประเภทฟิวก์ของเฟรสโกบาลดีและจากคูเปอแรง ซึ่งเป็นนักประพันธ์เพลงชาวฝรั่งเศส การผสมผสานกันระหว่างโครงสร้างแบบเพลงเต้นรำของฝรั่งเศสกับการใช้สำนวนโวหารที่สละสลวยของพวกอิตาลีได้สร้างแรงบันดาลใจให้กับนักประพันธ์เพลงสำหรับคีย์บอร์ดชาวเยอรมัน เช่น โยฮันน์ พาเคลเบล (Johann Pachelbel) โยฮันน์ คูเนา (Johann Kuhnau) เป็นต้น อีกทั้งยังส่งผลต่อนักประพันธ์เพลงรุ่นหลัง ได้แก่ ดีทริช บุกซ์เตฮูเตอ (Dietrich Buxtehude) ซึ่งได้ผลิตผลงานมากมายสำหรับออร์แกน เพลงร้องต่าง ๆ และยังเป็นแรงบันดาลใจให้กับนักประพันธ์เพลงช่วงปลายบาโรกอย่าง เจ.เอส.บาค อีกด้วย

1.2 ภูมิหลังโดยทั่วไปของยุคบาโรก

1.2.1 การปฏิวัติทางภูมิปัญญาในศตวรรษที่ 17 และ 18

ที่มาของความก้าวหน้าทางภูมิปัญญาในศตวรรษที่ 17-18 คือ ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของยุโรป เช่น อิทธิพลของยุคเรอเนสซองส์ ความมั่งคั่งของชนชั้นกลาง และการเขยิบฐานะของชนชั้นต่ำ รวมทั้งความก้าวหน้าทางด้านวิชาการที่ถ่ายทอดมาจากดินแดนต่าง ๆ นอกทวีปยุโรป

ลักษณะของการปฏิวัติทางภูมิปัญญาออกมาในรูปปรัชญาและวิทยาศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ นักปฏิวัติทางภูมิปัญญาในศตวรรษที่ 17 คนสำคัญ ได้แก่ เรอเน เดส์คาร์ต (Rene Descartes, ค.ศ. 1596-1650) เขาเป็นผู้ประกาศลัทธิให้เหตุผลสมัยเรอเนสซองส์ในทางปรัชญาที่แตกต่างไปจากสมัยกลาง เช่น ยกเลิกตำราและความเชื่อสมัยกลางและหันมาใช้วิธีการใหม่ที่ปราศจากอคติ กล่าวคือ ใช้วิธีการทางคณิตศาสตร์โดยการหาเหตุผลเริ่มด้วยความจริงที่เป็นประจักษ์พยานหรือความจริงที่ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์แล้วนำไปสู่การสรุปเฉพาะเรื่อง เขาเชื่อว่าสามารถแสวงหาความรู้ทั้งหลายที่มีอยู่ในจักรวาลได้โดยนักปรัชญาไม่จำเป็นต้องหันเข้ามาหาฝ่ายศาสนาเพื่อสืบค้นความจริงอีกต่อไป และเหตุผลต่างหากที่ให้ความรู้ความจริงได้ แนวคิดต่าง ๆ เหล่านี้ได้มีอิทธิพลต่อนักปรัชญาคนต่อมา ได้แก่ จอห์น ล็อก และวอลแตร์ เป็นต้น

1.2.2 ยุคแห่งความรู้แจ้ง (Enlightenment)

จุดสูงสุดของการปฏิวัติทางภูมิปัญญาในทางปรัชญาเป็นกระบวนการที่เรียกว่า การรู้แจ้ง (The Enlightenment) ซึ่งเริ่มในอังกฤษราว ค.ศ. 1680 แล้วแพร่ไปทั่วยุโรปและอเมริกา ศูนย์กลางของยุคนี้อยู่ในฝรั่งเศสในศตวรรษที่ 18 โดยปรัชญาของยุคแห่งความรู้แจ้งนี้เกิดจากการรวมเอาความคิดสำคัญ ๆ มาจากหลายแง่มุมและหลายแหล่งด้วยกัน คือ

1. เหตุผลเท่านั้นที่จะพาเราไปสู่ความฉลาดรอบรู้ ความรู้มีรากฐานมาจากประสาทสัมผัส แต่ความรู้จากการสัมผัสของเราเป็นเพียงวัตถุดิบที่จะต้องกลั่นกรองด้วยเหตุผลเสียก่อนจึงจะได้คุณค่าที่จะนำมาอธิบายโลกหรือนำมาปรับปรุงชีวิตเราได้ดีขึ้น

2. จักรวาลนี้คือเครื่องจักรกลที่ถูกควบคุมด้วยกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ไม่อาจจะแปรปรวนหรือเปลี่ยนแปลงได้ด้วยอำนาจมนุษย์ ระเบียบของธรรมชาติเป็นแบบแผนตายตัวไม่ขึ้นอยู่กับความมหัศจรรย์หรือการเข้ามายุ่งเกี่ยวกับพระเจ้า

3. โครงสร้างของสังคมที่ดีที่สุดต้องเป็นธรรมดาและธรรมชาติที่สุด โดยอาศัยเหตุผลและเสรีภาพตามธรรมชาติที่จะพึงมี

4. ไม่มีบาปดั้งเดิม คนจะไม่เลวร้ายถ้ามิใช่เพราะพระหรือทรราชที่ชวนทำสงคราม ถ้าคนเป็นอิสระที่จะใช้เหตุผลและสัญชาตญาณของตนเองเป็นเครื่องนำชีวิตแล้ว เราจะพบว่าคนมีธรรมชาติที่จะทำให้สมบูรณ์ได้โดยไม่มีขอบเขตเช่นเดียวกับสังคมเหมือนกัน

ผู้สถาปนายุคนี้อย่างแท้จริง คือ เซอร์ไอแซก นิวตัน และจอห์น ล็อก สำหรับนิวตันนั้น แม้ว่า

จะมีได้เป็นนักปรัชญาโดยตรง แต่งานของเขามีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์และแนวความคิดของมนุษย์อย่างยิ่ง ข้อสรุปผลงานของเขาทำให้เกิดความเชื่อว่า ธรรมชาติถูกควบคุมด้วยกฎเกณฑ์ของจักรวาลที่เป็นสูตรชัดเจนหลักคณิตศาสตร์ การค้นพบกฎเกณฑ์ของธรรมชาติเป็นหน้าที่ของวิทยาศาสตร์ ส่วนหน้าที่ของคนคือยอมให้กฎเกณฑ์เหล่านั้นดำเนินไปโดยไม่บิดเบือน ดังนั้น ความคิดที่ว่าจักรวาลนี้ถูกนำไปตามความประสงค์ของพระเจ้าของสมัยกลางจึงสิ้นสุดลง แม้ปรัชญาของนิวตันมิได้ยกเลิกความคิดในเรื่องพระเจ้า แต่ก็ได้ลดทอนอำนาจของพระเจ้าในฐานะผู้นำดวงดาวและผู้ควบคุมดวงอาทิตย์ให้หยุดนิ่ง ไม่มีการเคลื่อนไหวทางภูมิปัญญาใด ๆ ยกเว้นแต่ลัทธิมนุษยนิยมที่สามารถจะจุดคนให้ขึ้นมาจากปลักของไสยศาสตร์และความมกมายของโลกตะวันตกได้รวดเร็วเท่ากับยุคนี้ ลัทธิถือเหตุผลได้ช่วยหยุดยั้งระบบทฤษฎีทางการเมืองและลดอำนาจของพระสงฆ์ อุดมคติในเรื่องอิสรภาพทางศาสนาเป็นสาเหตุสำคัญของการแบ่งแยกศาสนาออกจากรัฐ และปลดปล่อยชาวียจากความเข้มงวดกวดขันทางศาสนา อิทธิพลของยุคนี้มีผลไปถึงการปลดปล่อยทาสและการปฏิรูปความปรารถนาที่จะมีระเบียบแบบแผนของสังคมอย่างเป็นธรรมชาติ ก่อให้เกิดการกำจัดซากของระบบฟิวดัลให้สิ้นไป และเกิดความต้องการที่จะทำลายการผูกขาดและอภิสิทธิ์ของชนชั้นสูงที่ได้มาโดยมิต้องลงแรง

ยุคบาโรกเป็นยุคที่เรียกว่า ยุคแห่งเหตุผล (Age of Reason) เป็นการค้นพบโลกใหม่ด้วยการแสวงหาไปในโลกกว้างหรือผลงานทางด้านวิทยาศาสตร์ของเคปเลอร์ (Kepler) กาลิเลโอ (Galileo) และโคเปอร์นิคัส (Copernicus) นักฟิสิกส์และนักดาราศาสตร์ที่ก่อให้เกิดลัทธิแห่งเหตุผลในประวัติศาสตร์ยุโรป

1.2.3 การเมือง

เมื่ออำนาจและอิทธิพลของขุนนางในระบบฟิวดัลลดลงจนค่อย ๆ หดไปในคริสต์ศตวรรษที่ 15 และ 16 ระบอบราชาธิปไตยยุคใหม่และระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ก็เข้ามาแทนที่ในยุโรปบรรดากษัตริย์ยุคใหม่ต่างก็พยายามปราบปรามความวุ่นวายภายใน เพื่อสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นแก่ดินแดนภายในเขตปกครองของพระองค์ และต้องการลดอำนาจของขุนนางในระบบฟิวดัลและวางพื้นฐานของรัฐบาล (National States) กล่าวคือ กำหนดเขตแดนของรัฐขึ้นโดยใช้สถาบันกษัตริย์เป็นเครื่องค้ำประกันความมีระเบียบและกฎข้อบังคับของรัฐ สร้างความรู้สึกผูกพันและความจงรักภักดีของประชาชนต่อชาติของตนและต่อสถาบันกษัตริย์ ประชาชนโดยเฉพาะชนชั้นกลางซึ่งกำลังมีบทบาทสำคัญในสังคมและต่อเศรษฐกิจของชาติไม่พอใจอิทธิพลของขุนนางในระบบฟิวดัล ประกอบกับต้องการความสงบเรียบร้อยภายในประเทศจึงให้ความสนับสนุนกษัตริย์ สถาบันกษัตริย์จึงเข้มแข็งขึ้นและในที่สุดก็สามารถปกครองอาณาเขตด้วยพระราชอำนาจอันสมบูรณ์และเรียกร้องความชอบธรรมในการสืบราชสมบัติโดยสันติวิธี ในช่วงระยะเวลาที่ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เจริญรุ่งเรืองในยุโรปนั้นเป็นช่วงระยะเวลาที่กษัตริย์ เจ้านาย และขุนนางมีเกียรติยศสูง มีอำนาจ และได้ชื่นชมกับอำนาจราชศักดิ์ของตน ในขณะเดียวกันก็พยายามเสริมสร้างอำนาจ ความยิ่งใหญ่ ระเบียบแบบแผนในราชสำนักและในราชอาณาจักร สิ่งเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นในงานสร้างสรรค์ทางศิลปะของมนุษย์ในสังคมดังกล่าวอย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวรรณคดีและศิลปะประเภทต่าง ๆ ของสมัยนั้น

1.2.4 ทศนศิลป์

ระบอบราชาธิปไตยยุคใหม่ได้ทำให้อำนาจของกษัตริย์ในยุโรปมีความเข้มแข็งและมั่นคงขึ้น ครั้นถึงสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในคริสต์ศตวรรษที่ 17 เราจะเห็นได้ว่า ศิลปินบางกลุ่มได้สร้างฐานะของตนเองให้สูงขึ้นและได้มีบทบาทสำคัญต่อสังคม การเมือง และศาสนาอย่างเห็นได้ชัด ศิลปะในสมัยที่ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เจริญรุ่งเรืองถึงขีดสูงสุดจะเรียกได้ว่าเป็น “ศิลปะยุคบาโรก”

หลังจากการยุติสงครามศาสนาระหว่างศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกและนิกายโปรเตสแตนต์ในปี ค.ศ. 1630 ประเทศเบลเยียม อังกฤษ และเนเธอร์แลนด์ซึ่งล้วนเป็นประเทศที่อยู่ติดทะเลทั้งสี่จึงได้มีการขยายตัวทางการค้าและเกิดระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมขึ้นอย่างรวดเร็ว เมืองที่สำคัญในยุโรปก็คือกรุงอัมสเตอร์ดัมเป็นศูนย์กลางการค้าขายและที่ชุมชนของพวกชนชั้นใหม่ได้แก่ชนชั้นกลางที่ประกอบไปด้วยพ่อค้า นายทุน และพวกปัญญาชน คนพวกนี้มีความศรัทธาในนิกายโปรเตสแตนต์และมีความภาคภูมิใจในประเทศของตน นอกจากนี้ยังเชื่อว่า ความสำเร็จทางด้านเศรษฐกิจการเมืองของปัจเจกบุคคลเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของตนที่จะมีในโลกหน้า เมื่อชนชั้นกลางได้สร้างฐานะของพวกตนได้สำเร็จก็เกิดความปลื้มใจเป็นอย่างยิ่ง และพยายามหาทางแสดงออกทางด้านศิลปะ เป็นต้นว่ากลุ่มพ่อค้ามักจ้างจิตรกรชาวดัชท์ที่มีชื่ออย่างเรมбранต์ให้วาดภาพหมู่ของตน เพื่อเป็นการแสดงให้ทุกคนประจักษ์ถึงความมั่งคั่งของพวกสามัญชนที่สามารถประสบความสำเร็จในด้านการงานโดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยกษัตริย์หรือขุนนางใด ๆ ทั้งสิ้น

ในเวลาเดียวกัน คณะสงฆ์ในกรุงโรมกำลังรุ่มรวยกับการปฏิรูปศาสนาของฝ่ายโรมันคาทอลิก ได้มีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาคาถาเสื่อมโทรมของศาสนจักร โดยคณะสงฆ์ได้ตั้งกฎเกณฑ์ขึ้นอย่างเคร่งครัดในด้านเนื้อหาและจุดประสงค์ของงานสร้างสรรค์ ในความรู้สึกนึกคิดของพวกคณะสงฆ์นั้นศิลปินต้องมีความสามารถพอที่จะเขียนเรื่องราวอย่างชัดเจน และผลงานของพวกเขาดูต้องเต็มไปด้วยความหรูหราฟุ่มเฟือยเพื่อเป็นการแสดงออกถึงความเชื่อมั่นศรัทธาที่ศาสนิกชนพึงมีต่อพระเป็นเจ้า การปฏิรูปศาสนานิกายโรมันคาทอลิกทำให้สถาบันสงฆ์ซึ่งเป็นตัวกลางในการติดต่อกับพระผู้เป็นเจ้ากลับมามีความแข็งแกร่งอีกครั้งหนึ่ง โดยเฉพาะในกรุงโรมที่มีสันตะปาปายังคงเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดรองลงมาจากพระเป็นเจ้า คณะสงฆ์ได้ใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือปลุกใจให้ศาสนิกชนมีความเชื่อมั่นในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกอย่างแท้จริง ฉะนั้น ศิลปินที่อาศัยอยู่ในกรุงโรมจึงมีบทบาทที่จะต้องสร้างสรรค์งานที่สอดคล้องกับเป้าหมายของการปฏิรูปศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก เช่น การตกแต่งภายในวิหารเซนต์ปีเตอร์ โดยเน้นถึงความหรูหราฟุ่มเฟือยเพื่อแสดงถึงความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของสถาบันศาสนา ศิลปกรรมซึ่งสร้างตามแบบในสมัยบาโรกในกรุงโรมได้แพร่หลายไปทั่วยุโรป ช่วงนี้ลักษณะของศิลปะบาโรกมีความคล้ายคลึงกับดนตรีในโบสถ์อย่างเห็นได้ชัด เช่น บทเพลงของเจ.เอส. บาคและแฮนเดล เมื่อได้ฟังแล้วจะเกิดอารมณ์ตื่นเต้นระทึกใจ ดนตรีเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้งานศิลปะซึ่งอยู่ในโบสถ์เต็มไปด้วยชีวิตชีวาและสามารถจูงใจให้คนดูมีความเลื่อมใสศรัทธาในศาสนามากขึ้น

ตอนกลางของศตวรรษที่ 18 ศิลปะบาโรกก็ถึงเวลาเสื่อมโทรมลงตามสภาวะแวดล้อม คริสต์ศาสนาได้แตกแยกออกเป็นนิกายคาทอลิกและนิกายโปรเตสแตนต์ซึ่งไม่มีวันที่จะกลับมารวมเป็น

สถาบันเดียวกันได้อีก ศิลปินผู้สร้างสรรค์งานก็จำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ทางการเมือง สังคมและความคิดต่าง ๆ ที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างฉับพลันโดยไม่มีใครคาดคิดมาก่อน นั่นก็คือ การปฏิวัติทางการเมืองและการปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรป วัฒนธรรมของนิกายโปรเตสแตนต์ได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งในคัมภีร์ไบเบิล ศิลปะแขนงต่าง ๆ ได้รับอิทธิพลและมีส่วนส่งเสริมสนับสนุนนิกายนี้ เช่น ผลงานของบาคและแฮนเดล เป็นต้น ศิลปินจะมาจากหลากหลายสาขาอาชีพในสังคมบาโรก เช่น รูเบน (Rubens) มีตำแหน่งทางการทูต หรือวอลลต์เป็นพระ ส่วนมิลตัน (Milton) เป็นนักการเมือง เป็นต้น

1.2.5 วรรณคดี

วรรณกรรมยุโรปในช่วงศตวรรษที่ 17 และ 18 มีชื่อเรียกว่า วรรณกรรมคลาสสิกใหม่ อาจถือได้ว่าวรรณกรรมในระยะนี้เป็นทั้งการสืบต่อและการต่อต้านวรรณกรรมยุคเรอเนซองส์ กล่าวคือ นักเขียนได้รับความรู้กว้างขวางเกี่ยวกับวรรณคดีคลาสสิกโบราณ โดยพยายามดำเนินการปรับปรุงและยกระดับวรรณคดีของตนให้สูงส่งทัดเทียมวรรณคดีกรีกและโรมันโบราณสืบต่อจากนักประพันธ์ยุคเรอเนซองส์ที่ได้เริ่มต้นไว้ ในขณะเดียวกัน นักเขียนคลาสสิกใหม่ก็ไม่นิยมการผันเพื่องและความหรูหราของวรรณกรรมยุคเรอเนซองส์ ทั้งพยายามเสนอความคิดที่ขัดแย้งกับการมองโลกเฉพาะในแง่ดีเกินไป เป็นการแสดงออกซึ่งสติปัญญาและอารยธรรมขั้นสูงของผู้ที่มีความคิดและความเข้าใจในสถานการณ์รอบตัว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสังคม ศาสนา การเมือง หรือการศึกษา งานวรรณกรรมของยุคนี้แสดงถึงการก้าวขึ้นสู่ระดับสูงของสติปัญญาของชาวยุโรป ในยุคนี้นิเวศศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องกับวรรณกรรมในเรื่องวิธีการคิดและการใช้ภาษา กล่าวคือ นักประพันธ์ได้เริ่มรู้จักการใช้ความคิดเชิงวิทยาศาสตร์ในเรื่องเกี่ยวกับศาสนา การเมืองและความเชื่อ โดยเลิกสนใจสิ่งเหลือเชื่อหรือลักษณะที่เป็นไสยศาสตร์และสิ่งลึกลับ มีการขัดเกลารากเหง้าให้ชัดเจน ตรงไปตรงมา กะทัดรัด มีชีวิตชีวาไม่คลุมเครือ เลื่อนลอย นักประพันธ์ในยุคนี้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวางทั้งหมู่กวีชาติเดียวกันและต่างชาติ

1.2.6 ดนตรี

ดนตรีในสมัยบาโรกนั้นได้รับอิทธิพลจากอิตาลีโดยมีเมืองเวนิสกับฟลอเรนซ์เป็นศูนย์กลาง ประเทศฝรั่งเศสเองเริ่มกลับมามีชีวิตใหม่ในการสร้างสรรค์ดนตรี แต่ในเยอรมนีกลับซบเซาลงเพราะตกอยู่ในภาวะสงคราม 30 ปี ภายหลังในตอนปลายยุคบาโรก ดนตรีในเยอรมนีได้รุ่งเรืองอีกครั้งหนึ่งจนถึงจุดสูงสุด ถึงแม้ว่าประเทศต่าง ๆ ในยุโรปเริ่มแต่งเพลงที่มีสำเนียงประจำชาติ แต่อิตาลียังมีอิทธิพลมากที่สุด สาเหตุที่นิยมใช้ภาษาอิตาลีเป็นภาษาดนตรีในการพิมพ์โน้ตเพลงก็เนื่องมาจากการที่อิตาลีเป็นผู้นำทางดนตรีในสมัยนั้น อาจกล่าวได้ว่า ดนตรีบาโรกนั้นเริ่มต้นที่อิตาลีในช่วงต้นของศตวรรษที่ 16 และสิ้นสุดที่เยอรมนีในตอนกลางของศตวรรษที่ 18 ดังจะเห็นได้จากการที่ดนตรีอิตาลีมีบทบาทไปทั่วยุโรป แต่ดนตรีที่นับได้ว่าพัฒนามาจนถึงจุดสูงสุดในตอนปลายบาโรกกลับเป็นดนตรีเยอรมัน

1.3 สภาพสังคมโดยทั่วไปที่มีอิทธิพลต่อดนตรีในยุคบาโรก

ช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1600-1750 เป็นช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงและการผจญภัย ชนชั้นกลางรวบรวมกำลังอำนาจและความมั่งคั่งเพื่อต่อต้านชนชั้นสูงในราชสำนัก ซึ่งยุคบาโรกถือได้ว่าเป็นยุคแห่งราชาธิปไตยอย่างแท้จริง ระหว่างช่วงกลางศตวรรษที่ 16 ถึงกลางศตวรรษที่ 18 นั้น ดนตรีอิตาลีมีอิทธิพลต่อดนตรีทั่วทั้งยุโรป เมืองเวนิสเป็นศูนย์กลางของดนตรีตลอดช่วงเวลาของศตวรรษที่ 17 ในขณะที่กรุงโรมก็เป็นศูนย์กลางของดนตรีศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ดนตรีประเภทอุปรากรและคันตาตา ส่วนเมืองฟลอเรนซ์ก็เป็นสถานที่สำคัญในช่วงต้นของศตวรรษที่ 17 สำหรับในดินแดนอื่น ๆ ในยุโรป ในยุคบาโรกนั้น ฝรั่งเศสก็ได้เริ่มมีการพัฒนาดนตรีแบบที่เป็นนานาชาติ (National style) เพื่อต่อต้านอิทธิพลของดนตรีอิตาลีซึ่งมีมาเป็นเวลานานร้อย ๆ ปี ในเยอรมนีเอง วัฒนธรรมดนตรีค่อนข้างชบเซาเนื่องมาจากสงคราม 30 ปี แต่ได้กลับมาเจริญรุ่งเรืองอีกครั้งหนึ่งในช่วงปลายของยุคโดยนักประพันธ์เพลงที่สำคัญ คือ โยฮันน์ เซบาสเตียน บาค

ในระหว่างช่วงของยุคบาโรก (ค.ศ. 1600-1750) นั้น ราชสำนักชั้นสูงในยุโรปเป็นศูนย์กลางที่สำคัญของดนตรีในยุคนี้ บรรดาผู้อุปถัมภ์ดนตรีที่เป็นขุนนางในราชสำนักสนับสนุนดนตรีทั้งเพื่อศาสนาและเพื่อความบันเทิง หากแต่ดนตรีสำหรับศาสนานั้นมีบทบาทน้อยลงมากในยุคนี้ ดนตรีส่วนใหญ่เกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการของบุคคลในราชสำนักและโบสถ์ แต่หลังจากปี ค.ศ. 1800 เป็นต้นมา ผู้คนต้องการดนตรีใหม่ ๆ ที่ไม่ใช่สไตล์ดนตรีแบบเก่าที่ล้าสมัยไปแล้ว ชนชั้นปกครองเป็นชนชั้นที่มีอำนาจและมั่งคั่ง แต่ประชาชนส่วนมากยากจน ชนชั้นปกครองชาวยุโรปสนองความต้องการของตนเองด้วยความหรูหรา ฟุ่มเฟือย และความบันเทิงต่าง ๆ ดนตรีจึงเป็นความบันเทิงหลักอย่างหนึ่งของบรรดาขุนนางในราชสำนัก แต่ละราชสำนักจะเป็นผู้อุปถัมภ์วงออร์เคสตราและวงนักร้องประสานเสียง ซึ่งขนาดของวงก็ขึ้นอยู่กับความมั่งคั่งร่ำรวยของแต่ละราชสำนัก

นักดนตรีหรือผู้ควบคุมวงดนตรี (Music Director) นั้น แม้ว่าจะได้รับการอุปถัมภ์อย่างดีจากเจ้านายหรือขุนนาง แต่ก็ยังถือว่าเป็นผู้รับใช้ขุนนางในราชสำนักอยู่ดี ในขณะเดียวกัน โบสถ์ยังคงมีอิทธิพลต่อดนตรีเช่นกัน ดนตรีสำหรับโบสถ์ส่วนใหญ่จะมีความยิ่งใหญ่ โบสถ์ส่วนมากจะมีออร์แกน วงนักร้องประสานเสียง และบางที่มีวงออร์เคสตราในการบรรเลงประกอบพิธีกรรมด้วย นักดนตรีของโบสถ์จะได้รับการอุปถัมภ์น้อยกว่านักดนตรีในราชสำนัก นักดนตรีบางคนมีรายได้มาจากการแต่งเพลงอุปรากรเพื่อความบันเทิงในโรงอุปรากรซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในอิตาลี เช่น เมืองเวนิส

แม้ว่าอิทธิพลของโบสถ์และราชสำนักจะลดน้อยลงในยุคบาโรกนี้ แต่ก็ยังคงเป็นผู้อุปถัมภ์ศิลปินอยู่พอสมควร นักดนตรีบาโรกมักจะสืบทอดเชื้อสายมาจากต้นตระกูลของตน ไม่ว่าจะเป็นบาค วิวัลดี เพอร์เซล คูเปอแรง หรือราโม ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นลูกของนักดนตรีในสมัยนั้นทั้งสิ้น ผู้ประพันธ์เพลงบาโรกเริ่มต้นการเรียนรู้ดนตรีจากการเป็นนักร้องในโบสถ์และได้รับการฝึกฝนทางด้านดนตรีมาจากโบสถ์ จากนั้นจึงหาโอกาสไปแสดงผลงานในราชสำนักเพื่อที่จะได้รับการอุปถัมภ์ต่อไป แม้ว่าจะได้รับการสนับสนุนจากผู้อุปถัมภ์ แต่ก็ได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานออกสู่สาธารณชน ไม่ว่าจะเป็นอุปรากรที่ประพันธ์ขึ้นเพื่อความบันเทิงของบุคคลในราชสำนัก แต่ก็ได้มีโอกาสแสดงต่อสาธารณชนด้วย

การแสดงคอนเสิร์ตที่แต่เดิมมีขึ้นสำหรับบุคคลชั้นสูงเท่านั้น แต่ต่อมาได้รับการสนับสนุนให้จัดแสดง โดยกลุ่มองค์กรของชนชั้นสามัญชนเนื่องมาจากชนชั้นกลางที่เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในยุคนี้

1.4 แนวคิดและปรัชญาดนตรีที่สำคัญของยุคบาโรก

ตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 15 เรื่อยมาว่าอีกสองศตวรรษจนเข้าสู่สมัยบาโรกนั้น วัฒนธรรมของพวกอิตาลีได้มีรากฐานที่รับมาจากอารยธรรมอันเก่าแก่ของกรีกโบราณ การรื้อฟื้นงานเขียนของผู้รู้ชาวกรีกโดยนักปรัชญา นักวิทยาศาสตร์ สถาปนิก กวี และนักดนตรีวิทยาชาวอิตาลีได้นำไปสู่โลกใหม่แห่งการเรียนรู้ของนักมนุษยนิยมในเวลาต่อมา แม้ว่าวัฒนธรรมอิตาลีจะได้แพร่ขยายไปทั่วสังคมยุโรปและมีผลกระทบที่สำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงในฝรั่งเศสและประเทศอื่น ๆ ก็ตาม ลัทธิมนุษยนิยมได้ส่งผลไปถึงดนตรี ทำให้มีการตรวจสอบทฤษฎีดนตรีและจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของผู้ประพันธ์เพลง ได้มีการฟื้นฟูงานเขียนเกี่ยวกับดนตรีทฤษฎีโบราณของเพลโตและอาริสโตเติล และนำไปสู่ตำราทางดนตรีที่สำคัญของยุคเรเนสซองส์และถือเป็นแนวคิดต้นกำเนิดของดนตรีบาโรกด้วยเช่นกัน ลัทธิมนุษยนิยมที่เป็นที่นิยมในช่วงนี้นั้นทำหน้าที่เปรียบเสมือนผู้ตรวจสอบทฤษฎีดนตรี และเป้าหมายของผู้ประพันธ์เพลงในการเข้าใจดนตรีและการสร้างสรรค์ผลงานดนตรีให้บรรลุจุดประสงค์ที่แท้จริงของดนตรี

ศิลปะแขนงต่าง ๆ ของยุคบาโรกไม่ว่าจะเป็นการละคร จิตรกรรม สถาปัตยกรรม หรือดนตรีจะมีลักษณะเด่น คือ แนวคิดเกี่ยวกับความอลังการ วิจิตรพิสดาร ประดับประดาอย่างหรูหรา ซึ่งลักษณะเด่นเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างหรือการตัดกัน (Contrast) อย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่น ความยิ่งใหญ่อลังการกับความเล็กกะทัดรัด (Grand and Small) ความสว่างสดใสกับความมืดมน การอยู่ร่วมกันของสิ่งธรรมดากับสิ่งพิเศษ นักประวัติศาสตร์จึงมักจะเรียกลักษณะเฉพาะของยุคบาโรกว่าเป็นคุณลักษณะแบบคู่ (Dualism) แนวความคิดหรือคุณลักษณะแบบนี้ได้รับอิทธิพลมาจากการเปลี่ยนจากยุคเรเนสซองส์มาสู่ยุคบาโรก โดยที่นักดนตรีพยายามที่จะรวมทั้ง 2 สไตล์นี้เข้าด้วยกัน คือ สไตล์ดนตรีแบบเก่า (Stile Antico) และสไตล์ดนตรีแบบใหม่ (Stile Moderno) นักดนตรีที่ยิ่งใหญ่ของยุคบาโรกตอนต้น ได้แก่ คลาวดีโอ มอนเตแวร์ดี (Claudio Monteverdi, 1567-1643) ได้ประพันธ์เพลงในทั้ง 2 รูปแบบนี้และเรียกว่าสไตล์แบบเก่า (Prima Prattica หรือ First Practice) หมายถึง สไตล์เพลงร้องแบบหลายแนวเสียงและดนตรีมีบทบาทเด่นกว่าคำร้อง และสไตล์แบบใหม่ (Seconda Prattica หรือ Second Practice) ได้แก่ พัฒนาการของโฮโมโฟนีย์และคำร้องมีบทบาทเหนือดนตรีและใช้โน้ตกระด้าง (Dissonance) อย่างอิสระเพื่อให้แยกการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก รูปแบบทั้ง 2 สไตล์นี้ได้รับการเอาใจใส่จากศิลปินของยุคบาโรก แม้ว่าสไตล์แบบใหม่มีแนวโน้มที่จะได้รับความนิยมมากกว่าคุณลักษณะอื่นของดนตรีบาโรกที่เป็นที่นิยมในช่วงนี้ก็ได้แก่ คุณลักษณะแบบคู่ที่ยังแสดงออกในความสัมพันธ์ระหว่างแนวทำนองและแนวเบสอีกด้วย สำหรับแนวเบสนั้นได้กลายมามีบทบาทสำคัญในยุคบาโรก กล่าวคือมีบทบาทสำคัญในการเป็นแนวสนับสนุนแนวทำนองและโครงสร้างที่สำคัญของแนวเสียงประสาน ตัวอย่างเช่น แนวคิดที่เรียกว่าแนวเบสต่อเนื่อง (Basso Continuo) ซึ่งเป็นแนวต่ำสุดในการบรรเลงกลุ่มของดนตรีบาโรก เริ่มมีการใช้เครื่องหมายกำหนดจังหวะ (Tempo Marking) เช่น Adagio, Allegro

